arenaidé
April 2014

Ett marinblått Frankrike?

En analys av den Nationella frontens maktambitioner

Tomas Lindbom

Ett marinblått Frankrike? – En analys av
den Nationella frontens maktambitioner
Arena idé
Stockholm 2014
©Arena idé och Tomas Lindbom
Omslagsfoto: Philippe Claboter
Rapporten kan laddas ner från www.arenaide.se/rapporter

Författarpresentation

Tomas Lindbom har en bakgrund som historiker och är utbildad i kommunikation och media. Han skriver om samhällsfrågor med särskild inriktning på franska förhållanden. Du kan följa hans kontinuerliga bevakning av fransk inrikespolitik på bloggen www.lindbompafranska.se

SAMMANFATTNING

Det är en solig försommardag i maj 2022 i Paris. En limousin rullar in på gården framför Elyséepalatset. Gården är fylld av representanter för franska och internationella medier. På trappan står den avgående presidenten François Hollande och väntar. Ur limousinen stiger Marine Le Pen. Hon ler mot kamerorna och vinkar. Hon tar trappstegen på snabba fötter och skakar hand med Hollande. Här och nu sker maktskiftet. Franska folket har valt en president av annan sort och vänder blad i sin historia.

Nationella fronten har stärkt sin ställning i fransk politik sedan Marine Le Pen tog över ledarskapet i partiet för drygt tre år sedan. Hon har ambitioner att bli president i Frankrike och tror själv att det blir min fantasibild av händelsen i Elyséepalatset efter valet 2022 som blir verklighet. Redan nästa presidentval 2017 kan ge henne höga röstsiffror och en plats i den andra valomgången.

Marine Le Pen nådde ett historiskt resultat vid 2012 års presidentval. Aldrig har en representant från Nationella fronten nått så höga siffror, över 18 procent av avgivna röster. Sedan har det bara gått bättre. I kommunalvalet i februari i år besatte partiet borgmästarposten i mer än ett dussintal städer och stärkte sin position i hela landet. I det kommande Europavalet räknar bedömare med att partiet till och med kan bli det största, i konkurrens med UMP som kan sägas vara motsvarigheten till Alliansen i Sverige.

Hon har redan uppnått avsevärda framgångar och har höga förväntningar inför de kommande valen. Ändå återstår en lång väg att vandra för att bli president i Frankrike. Det mesta tyder i dag på att hon heller inte kommer att lyckas med det. Det verkar ändå sannolikt att hennes uppgång kommer att fortsätta ett tag till. Det finns flera skäl att tro det.

Marine Le Pen och Nationella fronten bärs fram av ett djupt grundat folkligt missnöje med de politiska ledarna från både högern och vänstern. Frankrike befinner sig i en besvärlig ekonomisk kris med obefintlig tillväxt och stigande arbetslöshet. Sedan 2009 har krisen förvärrats.

Klyftan mellan folket och dess valda företrädare vidgas alltmer och även det gynnar Nationella fronten som utnyttjar människors känsla av utanförskap. Nationella fronten får många sympatisörer också genom att kritisera det internationella kapitalet och ledarna i Bryssel. Det finns inte minst en utbredd kritik mot invandringen och invandrarna i Frankrike. Denna attityd underblåser partiet i sin propaganda.

Trots det starka missnöjet bland väljarna med den förda politiken

och de etablerade partierna och oroväckande höga siffror för Nationella fronten är det osannolikt att landet inom rimlig tid får en president och en regering styrd av Nationella fronten. Då krävs att krisen i landet fördjupas ytterligare. Ett regeringsövertagande förutsätter att opinionen tar ännu några steg i riktning mot nationalism och främlingsfientlighet. Det krävs att UMP – som är en kartell av flera partibildningar och åsiktsriktningar i mitten och till höger – sönderfaller i sina beståndsdelar och att dess högerfalang ansluter sig till Marine Le Pen. Läget i dag pekar inte mot en sådan radikal förändring av maktförhållandena i fransk politik.

Nationella fronten behöver å andra sidan inte besätta några ministerposter för att påverka politiken. Otvivelaktigt har partiet gynnats av högervridningen i Frankrike men har också bidragit aktivt till att i opinionen förändra inställningen till centrala frågor som Europafrågan, brottsbekämpning och förhållandet till invandring.

Marine Le Pen fullföljer en mer än hundra år gammal nationalistisk tradition i Frankrike. Hennes variant av nationalism är inskränkt och kulturrasistisk. Invandrare ska assimileras in i en traditionell fransk kultur eller lämna landet. Den talar till medborgarnas egoism. Krisen skylls på allt som är främmande: invandrare som tar jobben eller lever på bidrag, EU och övrig omvärld som konkurrerar ut franskt företagande och internationella ligor och invandrare som begår brott. Hjältarna är fransmän som bott i landet i generationer och nu upplever att tillvaron försämras. Fienden är globaliseringen med de öppna gränserna som hotar jobben, välfärden och de franska sederna och kulturarvet.

Nationella frontens politiker är skickliga på att läsa av oro och missnöje i landet. Deras verklighetsbeskrivningar uppfattas av många som relevanta men är tendentiösa. Analyserna är suddiga, vinklade och ofullständiga. De är snabba på att utpeka fiender att bekämpa, men partiet saknar fortfarande ett fullständigt politiskt program och har inte heller tillräckligt med kompetenta kandidater för de olika folkvalda församlingar som de nu i snabb takt väljs in i.

FRANKRIKE OCH NATIONELLA FRONTEN

Det har inte undgått någon att Nationella fronten skördat framgångar de senaste åren i franska val men framför allt tagit alltmer plats i den politiska debatten. Det har särskilt skett sedan Marine Le Pen i början av 2011 tog över partiet efter sin far, Jean-Marie Le Pen.

I denna rapport ställs frågan varför partiet i dag är så starkt att en del till och med öppnar för frågan om Marine Le Pen så småningom kan bli Frankrikes president. För att svara på den frågan måste vi besvara en annan fråga: Hur mår egentligen Frankrike? Hur ser det ekonomiska tillståndet ut i landet? Och vilken bild av framtiden har fransmännen? Denna rapport är en översiktlig redovisning av viktiga aspekter av Frankrikes närhistoria.

Därefter gör jag en beskrivning av Nationella frontens profil politiskt och kulturellt och hur Nationella fronten agerat för att stärka sin ställning under de senaste åren.

Dessa beskrivningar som också är min analys av läget i landet och i partiet leder fram till några slutsatser. Jag försöker där ge mitt svar på frågan om orsakerna till Nationella frontens framgångar och om de kan tänkas stiga ytterligare.

Inledningsvis i avsnitt 1 vill jag lämna en kort redogörelse för den nationalistiska högerns historia. Nationella fronten är en del av denna historia.

DEN NATIONELLA HÖGERN I HISTORISKT PERSPEKTIV

Alfred Dreyfus är kapten i den franska armén. Han är också jude. Vi befinner oss i slutet av 1800-talet under en period när Frankrike slits mellan två starka politiska kulturer. En är konservativ och nationell och har sina rötter i perioden före den franska revolutionen 1789. Den andra kulturen är radikal med rötter i revolutionen och försvarare av den tredje republik som utropades efter många år av monarki och kejsardöme. Det tredje och sista kejsardömet föll efter nederlaget i det fransk-tyska kriget 1870–71.

Alfred Dreyfus anklagas för högförräderi. Han påstås ha lämnat över hemliga militära papper till tyskarna och döms därför för spioneri 1894 och förpassas till Djävulsön. Det visar sig några år senare att Dreyfusanklagelserna är ogrundade och tvärtom till stor del är del av en

politisk kampanj mot honom som jude. Efter många turer frikänns Dreyfus och kan återinträda i tjänst. Affären avslutas dock inte förrän 1906.

Detta var en skandal på flera plan. Den starka antisemitismen i konservativa och nationella kretsar bidrog starkt till skandalens omfattning. Framför allt speglade Dreyfusaffären en politisk konflikt mellan höger och vänster, mellan monarkister, militarister och en rad konservativa publicister å ena sidan och liberala och socialistiska republikaner å den andra.

Dagens nationalistiska höger har sina rötter i det sena 1800-talets starkt konservativa grupper. Dessa kallades antidreyfusarder och hävdade att militärens rykte inte fick besudlas. Frågan om sanning eller lögn i affären med Alfred Dreyfus var egentligen underordnad kampen för nationen, kyrkan och militären och kampen mot modernismen, där judarna utpekades som en av de största fienderna. Den ideologiska striden mellan nationell höger och sekulär och demokratisk republikanism var fundamental och bitvis våldsam. Tradition stod mot upplysning. Katolska kyrkan mot en sekulär skola på modern vetenskaplig grund. Dreyfusaffären var mer av en symbolfråga som delade politiska ledare, opinionsbildare och medborgare i två motsatta läger.

Den nationalistiska högern var stark under många år men led ett svårt nederlag i och med Frankrikes befrielse 1944.

Försvaret av nationella värden finns över hela det politiska spektret i Frankrike. Skillnaden består i att den nationalistiska högern har knutit värdena till ett folk som av födsel – med eller mot sin vilja – tillhör en viss nation, i detta fall Frankrike. ”En kung, en religion, ett folk”, sa ledarna för denna nationalistiska höger för hundra år sedan. Partier, intressegrupper och invandrare splittrar den nationella enheten, tänkte män som Charles Maurras och Maurice Barrès under decennierna kring förra sekelskiftet. Det visar sig att begrepp som enhetskultur och en auktoritär människo- och samhällssyn präglar även vår tids rörelser som inspirerats av denna ursprungliga nationalistiska höger.

Liberalernas och vänsterns syn på nationen grundades redan på 1800-talet. Nationstillhörighet skulle grundas på frivillighet och inte på tvång, och nationen skapas utifrån idéer om demokrati och mänskliga rättigheter. Därför pläderar dagens vänster och dagens centerpartier och den liberala delen av högern för pluralism och en generös hållning gentemot invandring.

Den nationalistiska högern var stark under många år men led ett svårt nederlag i och med Frankrikes befrielse 1944 och i samband med

att Vichyregimen under ledning av marskalk Pétain tvingades ge upp sin maktställning. I flera decennier var den nationalistiska högern svag och saknade ledare av betydelse. Många nationellt sinnade slöt i stället upp kring president de Gaulle. Han företrädde en annan rörelse än högerextremismens men betonade samtidigt fransk suveränitet och var motståndare till en federalisering av EU. President de Gaulle var också motståndare till starka partier och till ett parlamentariskt styrelseskick. Han utformade själv den femte republikens konstitution (1958) som utsåg president genom direkta val och gav presidenten en stark ställning i förhållande till nationalförsamlingen. Han lät också presidentmakten få ökade befogenheter att styra med hjälp av folkomröstningar enligt principen en president – ett folk. Han utnyttjade denna möjlighet vid flera tillfällen och det var också ett nej till hans förslag i folkomröstningen 1969 som fick honom att trogen sin syn på folkmakt via direktval avgå som president.

Den extrema och nationalistiska högern fortsatte under dessa år att bedriva opinionsarbete men i huvudsak utanför de folkvaldas församlingar. Små extrema grupper stred för bibehållandet av Frankrike som kolonialmakt och gav uttryck för öppet rasistiska ståndpunkter. Jean-Marie Le Pen tillhörde på 50- och 60-talen dem inom denna högerextrema rörelse som främst talade om assimilering av invandrare men ingen tvekan rådde om hans rasistiska åskådning. Andra inom denna rörelse ville bestraffa invandrare genom att inte inkludera dem i de sociala trygghetssystemen.

Som ledare för Nationella fronten som bildades 1972 intog däremot Jean-Marie Le Pen en aggressivare ställning redan inför kommunalvalet 1977. Då förklarade han att ”en miljon arbetslösa är en miljon invandrare för mycket”. Denna slogan anses direkt hämtad från nazisterna som i en affischkampanj 1931 utslungade följande paroll: ”500 000 arbetslösa, 400 000 judar. Lösningen är mycket enkel.”

Det råder en klar principiell skillnad mellan den nationella och den republikanska högern. Den förra har rötterna i monarkin och många av dess företrädare har varit eller är antidemokratiska. Denna höger är nationalistisk, främlingsfientlig i varierande grad och antiliberal. Den senare däremot är försvarare av ett republikanskt Frankrike med en liberal demokratisyn och en öppen hållning till frihandel och till Europasamarbete. Den så kallade republikanska högern bygger inte heller sin värdegrund på någon form av rasism, vare sig biologisk eller kulturell.

I denna rapport kommer jag att visa att det på senaste åren skett en uppluckring mellan delar av den republikanska högern och den nationalistiska. Frankrike har drivit åt höger under det senaste

decenniet. Det är påvisbart både bland väljare och bland dess företrädare, särskilt inom delar av UMP. Nationella fronten har under sin nya ledare Marine Le Pen anpassat sin retorik och sin politik så att partiet lättare uppfattas som i takt med många fransmäns uppfattningar i synen på invandring, arbetsmarknadspolitik och brott och straff.

I kommande avsnitt beskriver jag hur Frankrike tagit steg åt höger och närmat sig ståndpunkter som varit otänkbara femton år tillbaka i tiden. Jag beskriver också hur Nationella fronten både lyckats avväpna en del av kritiken mot partiet för att vara extremt men också formulerat sin samhällskritik så att det kunnat växa i styrka och inflytande i opinionen och i de olika politiska valen.

DET MODERNA FRANKRIKE I SVÅRIGHETER

Det är kväll efter den första valomgången i 2014 års kommunalval. Valvakan i den statliga televisionen har knappt kommit igång innan en glädjerusig segrare står i rutan. Han heter Steeve Briois och svarar på journalisternas frågor direkt från den nordfranska staden Hénin-Beaumont där han precis valts till borgmästare. Steeve Briois har dessutom fått mer än 50 procent av rösterna i valet. Det är första gången någonsin som en representant för Nationella fronten lyckats med det. I studion sitter hans partiledare, Marine Le Pen, och strålar av lycka. Frankrike vänder blad i sin nutidshistoria denna kväll. Hon säger att det nu är slut med tvåpartisystemet i landet. Det handlar inte längre bara om högerkartellen UMP och Parti Socialiste. Hennes parti är från och med nu en självklar tredje kraft i politiken.

En och annan utomstående bedömare instämmer motvilligt i Marine Le Pens påstående. Visst, alla hade sina föraningar men framgången i första valomgången av kommunalvalet talar sitt tydliga språk. Partiet kommer i täten i sjutton av kommunerna med mer än 10 000 invånare. Partiet går vidare till en andra valomgång i 229 kommuner, nära en dubblering av det tidigare rekordet. Partiet ställer inte upp i hela landet men får över 10 procent av rösterna i 300 städer och går därmed till en andra valomgång.

Framgången bekräftas i den andra och slutgiltiga valomgången en vecka senare. Nationella fronten erövrar borgmästarposten i bland annat städer som Béziers med 70000 invånare, Fréjus med drygt 50 000 och en av de mest befolkade stadsdelarna i Marseille. FN kniper ytterligare ett dussin borgmästarposter och skaffar sig cirka 1500 platser

i kommunernas styrelser. Framgången överträffar klart partiets egna och omvärldens förutsägelser.

UMP återtar i stort sett de kommuner och städer som de förlorade till Socialistpartiet vid det senaste kommunalvalet 2008. Socialistpartiet förlorar motsvarande terräng och än mer. Ett historiskt lågt valdeltagande slår särskilt hårt mot detta parti som finner sig särskilt åderlåtet i de delar av Frankrike som har stor andel väljare från arbetarklass och lägre medelklass. Arbetare och lägre medelklass stannar hemma eller röstar på andra partier – inte minst Nationella fronten.

Det sägs att Nationella fronten vinner röster genom sin främlingsfientliga politik. Det är sant men inte hela sanningen. Bilden är mer komplex. Det franska samhället befinner sig i ett tillstånd av frustration ekonomiskt, socialt och politiskt samt kulturellt och religiöst. Låt mig göra en kort och mycket översiktlig analys av hur läget i Frankrike ser ut i nuläget på några politiska områden. I ljuset av den analysen blir det möjligt att ge en mer rättvis tolkning av Nationella frontens framgångar under de senaste åren.

Det sägs att Nationella fronten vinner röster genom sin främlingsfient liga politik. Det är sant men inte hela sanningen.

Den franska ekonomin i kris

Franska ekonomin efter andra världskriget kan delas in i två perioder: de framgångsrika trettio åren direkt efter kriget och nedgångsperioden från oljekrisens dagar i mitten av 70-talet fram till i dag.

Det franska folket plågades av kolonialkrigen på 50-talet och de politiska striderna med ständiga regeringsbyten fram till general de Gaulles maktövertagande 1958. Under denna period och ytterligare ett par decennier var villkoren materiellt sett ändå förhållandevis gynnsamma för den vanlige fransmannen. Åtminstone upplevde de flesta att tiderna blev bättre. Människor började se livet från den ljusa sidan.

Under 70-talet förändrades bilden sakta. Arbetslösheten började krypa upp under årtiondets senare del. Fortfarande fanns ändå tilltron kvar till regeringens och de politiska ledarnas förmåga att lösa kriser som kunde uppstå.

År 1981 hade misstron med den sittande presidenten Valéry Giscard d'Estaing ökat så starkt att denne inte fick förnyat förtroende i presidentvalet i maj. Han förlorade mot vänsterns kandidat, François Mitterrand. Fransmännen var övertygade om att det fanns ett alternativ. En annan president med en annan politik skulle ge nationen

förutsättningar för fortsatt ekonomisk utveckling och framförallt leda till en minskning av den arbetslöshet som 1981 stigit till över 6 procent. François Mitterrand lämnade ämbetet fjorton år senare med en arbetslöshet på över 10 procent.

Ekonomin har gradvis, med några tillfälliga hack uppåt, försämrats under 90-talet och 2000-talet fram till i år. Samtidigt har missnöjespartier fått luft under vingarna. Det gäller inte partierna på den yttersta vänsterkanten.

Det är i stället Nationella fronten som kommit att erövra en allt starkare position i det franska politiska landskapet när missnöjet växt med de etablerade regeringspartierna, främst socialisterna, gaullisterna och några mittenpartier.

Särskilt allvarlig blev den ekonomiska krisen från och med 2009, mitt under Nicolas Sarkozys första och hittills enda mandatperiod. De franska företagens konkurrenskraft har därefter försämrats påtagligt. Exportsiffrorna är numera låga och köpkraften hos medborgarna har undan för undan försvagats. Tillväxten ligger kring 0 procent och arbetslösheten växer. Statsskulden har vuxit stadigt och ligger nu på 93 procent. Underskottet i budgeten har sjunkit något under 2013 men ligger kvar på en alltför hög nivå, 4,3 procent.

Nicolas Sarkozy tog aldrig på allvar itu med den växande statsskulden och hans reformer lyckades inte ändra riktning på fransk ekonomi. Den var i sämre skick när han lämnade presidentposten 2012.

François Hollande tillträdde med löften om en mer efterfrågeorienterad politik på det ekonomiska området. Inte minst lovade han att inom EU verka för mer stöd och mindre bestraffning visavi länderna i södra Europa.

Verkligheten ville något helt annat. Det internationella kapitalet och det liberala europeiska toppskiktet i Bryssel och Berlin lyssnade inte på Hollande. I stället tvingades han och hans regering att i stora drag ansluta sig till den åtstramningspolitik som rekommenderas i Bryssel. Trevande och under visst motstånd har regeringen övergivit de drag av efterfrågestyrd politik som fanns i de ursprungliga förslagen och driver i dag en klassisk utbudspolitik med stimulansåtgärder för företagen och åtstramningar i den offentliga sektorn.

Regeringen i Paris har varit rätt framgångsrika i att verka för avtal på arbetsmarknaden mellan arbetsgivare och arbetstagare. Under det senaste halvåret har den dock framförallt uppmärksammats för att söka stöd hos Medef som är Frankrikes motsvarighet till Svenskt Näringsliv. Regeringen har i början av detta år lagt fram en ansvarspakt som ska ge företagen olika former av stimulans mot en vag motprestation av företagen att anställa fler.

Den franska ekonomin har inte förbättrats under Hollandes två år vid makten. På vissa områden har den istället försämrats. Arbetslösheten fortsätter att öka och slår nya rekord. Februarisiffrorna visar på en öppen arbetslöshet på cirka 3,6 miljoner personer vilket är ett historiskt rekord. Bara under februari ökade arbetslösheten med 32000 personer.

Hollande har svårt att peka på siffror som ger de franska väljarna hopp. Deras misstro mot hans politik består. Ingen president har nått så låga förtroendesiffror som den nuvarande och hans första premiärminister, Jean-Marc Ayrault, har varit nästan lika hårt drabbad. Det usla resultatet i kommunalvalen i mars tvingade Hollande att byta ut sin förtrogne vän Ayrault mot Manuel Valls, tidigare inrikesminister och en man med siktet på att så småningom bli fransk president, kanske i öppen strid om makten med Hollande inför valet 2017.

Hollande lovade en vändning av arbetslöshetssiffrorna vid årsskiftet men trenden mot ökad arbetslöshet fortsätter alltså som förut. Han har förlorat allt stöd från partierna till vänster om sitt eget. De gröna som har haft ett par platser i regeringen har muttrat men suttit kvar fram till ombildningen av regering efter kommunalvalet. De gröna vägrade att sätta sig i en regering med Manuel Valls som premiärminister. Denne har gjort sig känd som Socialistpartiets mest marknadsliberala företrädare men också för en mer auktoritär syn på brott och straff och behandlingen av de papperslösa invandrarna.

Högeroppositionen och självfallet Nationella fronten dundrar i vanlig ordning mot i stort sett alla regeringens reformförslag.

Nationen och omvärlden

Majoriteten av fransmännen har alltid varit i princip EU-vänliga. Denna övernationella sammanslutning har uppfattats som fredsbevarande och gynnsam för Frankrike ur ett handelsperspektiv. De senaste opinionsmätningarna visar på en klar trend i EU-kritisk riktning. Fransmännen börjar nu luta åt att snarare se EU som ett problem än som en möjlighet.

De stora partierna är i princip EU-vänliga men ovilliga att ge EU alltför stor makt. Partierna känner också av den ökade EU-skepsisen i befolkningen och anpassar sig försiktigt. UMP och PS måste ta hänsyn till att ett parti, FN, så tydligt skaffar sig politiska fördelar av en konstant EU-kritik. I den nya regeringen har den mest EU-kritiska toppolitikern inom PS, Arnaud Montebourg, tagit över posten som ekonomiminister från den EU-vänlige Pierre Moscovici. Även den nye premiärministern är mer kritisk än sin föregångare. Valls tillhörde den minoritet inom PS som röstade nej i folkomröstningen om

konstitutionsfördraget 2005. Det är inte särskilt uppmärksammat i den franska debatten efter ombildningen av ministären att det faktiskt har skett en försiktig tyngdpunktsförskjutning vad gäller inställningen till Europa. Fler tunga ministrar är mer EU-kritiska. Det är knappast en slump. Nationella fronten går framåt och representerar den tydligaste EU-kritiken bland de franska partierna.

En stark medvetenhet om den egna nationens betydelse för medborgarnas självkänsla får konsekvenser på många politiska områden. Jag har nämnt EU. Globaliseringen är en annan fråga som möts med ganska stark skepsis i Frankrike. Många anser att företag bör kunna stoppas av staten när de söker placera produktion utomlands. Made in France är ett viktigt begrepp i den politiska debatten. Den världsvida kapitalismen är en fiende för många. Finanskapitalister är ett skällsord, inte bara för den socialistiska vänstern utan för i stort sett alla partier med undantag för vissa liberaler inom högern. Inte ens ordet liberal är särskilt gångbart i Frankrike.

Eliten och folket

Medborgarna förväntar sig mer av staten och av politiken än i Sverige. Den nuvarande konstitutionen, den så kallade femte republiken, ger särskilt eftertryck åt detta. Presidenten har väljarnas uppdrag att lösa deras livsproblem på en rad områden. Han eller hon har ansvaret för jobben, för ekonomin, för välfärden, för skolan, för bekämpning av brottsligheten, för kulturen. Den politiska staten i dag verkar misslyckas där den tidigare lyckats. Eller så är det helt enkelt så att politiken aldrig spelat den avgörande roll för människors välbefinnande som människorna själva trott. Nu när kurvorna pekar nedåt riktas kritiken ändå mot landets ledning i Paris.

Det finns ett växande missnöje hos breda grupper i samhället över hur landet sköts. Kritiken riktas mot alla partier och även mot den centrala statliga administrationen och mot de stora företagens ledningar. De traditionella partierna verkar i någon mening vara sönderregerade. De kan inte motsvara kraven från befolkningen. En vanlig kommentar bland människor är: ”Jag har fått det sämre än mina föräldrar och mina barn kommer att få det ännu sämre.”

Eliten i Frankrike är också en tydligt avgränsad elit. Den har skapats genom särskilda skolor för att kunna producera ett samhälle på toppnivå som ska vara alla medborgare till gagn. Elitskolorna är gratis för att alla medborgare ska kunna skicka sina barn dit. Tanken är god men i verkligheten har urvalet blivit socialt snedfördelat och eliten lever ett liv långt ifrån vanliga människor. Det uppstår ett tydligt *vi och dom*.

I kristider blir det väldigt tydligt hur partier sinsemellan bråkar om

allt, anklagar varandra för olika politiska misstag men glömmer att väljarna värderar alla lika lågt. *Ils sont tous pourris* (de är alla lika värdelösa) säger fransmännen ofta om sina politiker.

Misstron mot politiker fördjupades genom folkomröstningen kring ett nytt EU-fördrag 2005. De stora partierna förordade alla ett ja till fördraget. Nej-sidan vann i omröstningen, stödd av särskilt FN och andra grupper långt ut till höger och vänster. Ett år senare i Rom ratificerade Frankrikes president ett fördrag som inte var mer än en kosmetisk justering av det förslag som franska folket sagt nej till.

Misstron och politikerföraktet fördjupades ytterligare något halvår efter valet av François Hollande. Den ekonomiska krisen i euro-området förvärrades efter 2009 och nu såg väljarna att vare sig företrädaren eller den nuvarande presidenten kunde hindra att krisen förvärrades månad efter månad.

Det finns också i Frankrike sedan gammalt spänningar mellan olika regioner och mellan olika sociala och kulturella grupper. I södra Frankrike finns en stark folklig högerradikalism liksom i vissa industriorter i norr. I västra Frankrike finns områden med agrar, katolsk tradition som traditionellt röstat med den republikanska högern. Socialisterna är sedan lång tid tillbaka starka i industristäder i olika delar av Frankrike. Storstäderna består alltmer av en ekonomiskt mer stabil medel- och överklass som arbetar inom tjänste- och kunskapssektorn och har fler internationella kontakter. I de stora städerna har FN svårt att göra sig gällande. Socialistpartiet som har stark förankring inom medelklassen har haft stora framgångar i storstäderna och där ofta besegrat UMP. I kommunalvalet i år valdes socialister till borgmästarposten i både Paris och Lyon, Frankrikes två största städer.

Invandrarna ett spöke för vissa

Nyligen genomförda opinionsundersökningar visar att närmare sju av tio fransmän tycker att landet har för många invandrare. Över 60 procent konstaterar att de på grund av invandringen inte längre känner sig hemma i Frankrike.

Gradvis har antalet invandrare kommit att bli en problematisk fråga i folkopinionen i landet. En politisk händelse sägs ha påverkat opinionen i en mer invandrarkritisk riktning: Attentaten i New York den 11 september 2001. Dessa dåd satte fingret på frågan om terrorism. Dåden riktade indirekt anklagelser mot muslimer genom kopplingen av terrornätverken till muslimer som gjordes på ett svepande och ofta rasistiskt sätt.

Ett halvår senare kom också den dramatiska upplösningen av den

första valomgången i det franska presidentvalet. Jean-Marie Le Pen knep andraplatsen före socialisternas kandidat Lionel Jospin och gick vidare till en andra valomgång mot sittande presidenten Jacques Chirac. Händelsen i New York påverkade utgången i det franska presidentvalet.

Flera händelser under det senaste decenniet har visat på invandrarfrågans laddning. Dessa händelser har dessvärre snarare resulterat i att allt fler fransmän sett invandringen som orsak till problemen, i stället för att dra slutsatsen att rasismen måste bekämpas och invandrarna försvaras och integreras bättre i samhället.

Ökända är de bilbränder som skakade Frankrike och sände chockvågor över hela Europa sommaren 2005 då över 10 000 bilar brändes i förorter till stora städer runt om i Frankrike. Dessa bränder har ännu inte upphört. Manuel Valls, inrikesminister från maj 2012 till mars 2014, kunde konstatera att antalet brända bilar under senaste nyårsafton minskat med 10 procent, från 1 193 till 1 067. Han var stolt över minskningen men samtidigt pekar de aktuella siffrorna på att problemen i de så kallade *cités* fortfarande är mycket allvarliga.

Frustrationen i förorternas *cités* är gigantisk. Situationen där hotar unga människors framtid. Den skrämmer många medborgare som bor där och hindrar dem från att leva ett normalt liv under trygga förhållanden. Cités är stängda för utomstående. Gängen har tagit över kontrollen av vissa fastigheter och narkotikahandeln och övrig brottslighet kan pågå i stort sett utan yttre inblandning från polis och vårdande samhällsinstitutioner.

I mars 2012, bara några veckor före presidentvalet, sköts och dödades tre barn och en rabbin som också var pappa till två av de skjutna barnen på en judisk skola i Toulouse. Förövaren hette Mohammed Merah, en ung muslimsk extremist som bland annat misstänktes för kopplingar till terrornätverket al-Qaida.

Detta dåd skapade av naturliga skäl en upprördhet i hela Frankrike och påverkade valrörelsen. De ansvarstagande politikerna fördömde självfallet de rasistiska handlingarna. Samtidigt gav morden på rabbinen och skolbarnen ett tillfälle för Marine Le Pen att spela ut sitt välkända kort om det islamistiska hotet i Frankrike. Hon talade dagarna efter dådet i svepande ordalag om terrorceller i de invandrartäta förortsområdena. Hon tillät sig att måla en bild av ett långt större terrorhot än vad som var rimligt. Hon skrämde upp många människor och gav dem en anledning att skylla mord och terror och laglöshet på människor av en viss etnisk härkomst.

President Nicolas Sarkozy kom också att spela en tvivelaktig roll under de sista åren av sin mandatperiod, 2007–12. Under inflytande av sin främste rådgivare, Patrick Buisson som tidigare varit nära

förbunden med högerextrema grupper, utformade han en politik som blev alltmer hätsk mot invandrare och i sin retorik påminde om Nationella frontens. Han tog initiativ till en lag som förbjöd användandet av heltäckande slöja på offentliga platser. Han var också engagerad i medborgarsamtal kring frågan om fransk identitet. Dessa initiativ kunde inte annat än öka invandrares misstro mot den franska staten och stärka Nationella fronten. Nationella fronten fick i någon mening grönt ljus av presidenten att fortsätta driva en aggressiv retorik mot invandrare och mot muslimer.

Brott och straff

François Hollande utsåg Christiane Taubira till justitieminister i sin regering som tillträdde omedelbart efter hans seger i presidentvalet 2012. Taubira var i sin roll som justitieminister den drivande i regeringen för att få igenom lagförslaget om *äktenskap för alla*. Hon tog framför allt striden med högeroppositionen i nationalförsamlingen för förslaget om att ge homosexuella samma juridiska rättigheter som heterosexuella. Genom hennes starka engagemang i denna fråga men också i inställningen att framhålla vård på bekostnad av straff inom brottsbekämpningen har hon blivit måltavla för såväl UMP som FN. Hon kritiseras för snällism och är ett av högerns hatobjekt.

Taubira har också lagt fram ett förslag till ny brottslagstiftning. Behandlingen av den frågan har skjutits fram till efter kommunalvalet i år. Taubira kommer att även i denna fråga få möta hårt motstånd från en högeropposition som nu är stärkt av valframgångarna i de lokala valen. Det faktum att president Hollande behåller Taubira som justitieminister är som ett rött skynke för oppositionen. Hon är en av ikonerna för den vänster som beklagar att ledningen för PS i många frågor, pressad av en allmän högervridning i samhället, anpassar sig alltmer mot mitten. Den nye premiärministern Manuel Valls var tidigare inrikesminister och är den utan jämförelse mest populära av alla socialistpolitiker i hela den franska opinionen. Han är tre gånger så populär som sin president enligt en mätning i april månad i år. Valls står för en annan hållning än Taubira och har bland annat tagit initiativ till aktioner för att skicka tillbaka romer till sina ursprungsländer på samma sätt som Sarkozy under sin tid vid makten.

Frankrike är kluvet i inställningen till brott och straff och denna fråga är kopplad till invandrarfrågan och inställningen till hur problemen i cités ska lösas. I alla dessa frågor är de konservativa på frammarsch. Det talas allt mindre om förebyggande åtgärder och allt mer om straff för att lösa de allvarliga problemen med kriminalitet.

Familjen – en symbol för ett konservativt samhälle

Demonstrationstågen i Paris ser inte längre ut som förr. Den våg av indignerad konservatism, riktad mot den socialistiska regeringen och dess lagförslag om rätten till äktenskap för alla, har lett till parader fyllda av människor som värnar om traditionella värderingar.

Hundratusentals människor som tidigare inte ens drömt om att uttrycka sina medborgerliga åsikter i ett demonstrationståg på Paris gator är nu på marsch. Med ballonger, med franska flaggor och med plakat som försvarar den traditionella kärnfamiljen ser jag dem när jag en eftermiddag 2013 ställer mig på trottoaren för att följa ett demonstrationståg och se och förstå vad som utmärker en växande upprördhet hos delar av befolkningen. Tjänstemän och akademiker från hela Frankrike som skanderar i tågen att barn inte mår bra av att uppfostras av två föräldrar av samma kön. Katoliker som med plakat visar att det samkönade äktenskapet är ett brott mot Guds ordning. Oroliga småbarnsföräldrar som demonstrerar mot regeringens förslag om ökad jämställdhet och förfasar sig över att skolan ska lära även små barn att de traditionella könsrollerna inte nödvändigtvis behöver bevaras.

Demonstrationstågen i Paris ser inte längre ut som förr.

Den nya konservativa vågen efter Hollandes makttillträde överraskade de flesta, åtminstone i de politiska kretsarna i Paris. Även högern togs på sängen. UMP räknade inte med att lagförslaget om samkönade äktenskap skulle bli en stor fråga. Men signalerna från de lokala partivännerna pekade mot att det fanns en stark motvilja mot förslaget. Det ansågs utgöra ett hot mot de traditionella värdena. Partiet centralt svängde därför snabbt och lagförslaget blev en stor debattfråga i nationalförsamlingen och i hela landet.

Marine Le Pen ville egentligen inte använda denna fråga i sin långsiktiga kampanj för att ta makten i Frankrike. Hon avstod från att ställa upp i något av demonstrationstågen mot lagförslaget, i motsats till UMP:s ledare Jean-François Copé. Däremot sällar hon sig till den konservativa delen av Frankrike genom att anklaga vänstern för att klyva befolkningen i två delar. På känt konservativt manér beskrivs jämlikhets- och jämställdhetsreformer inom familjeområdet som en fråga om splittring. Den egna politiken som uppenbart hindrar vissa minoriteter från att uppnå samma rättigheter som övriga befolkningen ses som ett försvar av ett varmt och inkluderande samhälle.

Regeringen vann striden om äktenskap för alla och det har blivit ganska tyst om den frågan efteråt. Men de konservativa krafterna har fortsatt att göra sin röst hörd, nu senast kring frågan om begreppet

gender och skräcken att skolan under socialistiskt styre ska börja indoktrinera barnen med nya jämlika könsroller. Christiane Taubiras reformer på lagstiftningens område kommer säkert att dra igång nya upprörda kampanjer.

Ett mönster av högervridning

Les français râlent toujours. (Fransmännen knorrar alltid). Inte sällan brukar fransmän skoja om sig själva som världens mest missnöjda folk. Nog ligger det en del sanning i deras påstående om sig själva. Tröttsamt ibland men också befriande – särskilt i motsats till den självbelåtenhet som andra folk kan uttrycka runt sin egen självbild.

På en nivå är knorrandet en del av fransmäns sätt att formulera starka ställningstaganden i politiska frågor, ofta uttryckt i en konstant kritik mot den politiska ledningen i landet. Denna kritik skiftar i intensitet över tid. Den kan också ta sig olika uttryck: mer våldsam eller fredligare. Den skiftar också till sitt innehåll. Modernistisk eller konservativ. Liberal eller auktoritär. Mycket tyder på att den franska opinionen sedan millennieskiftet starkare präglats av ett konservativt och auktoritärt synsätt. Det verkar också som om människor sluter sig mer inom sitt skal i sin värld, i sin nation. Det förefaller vara så i miljöer som upplevt en nedgång vad gäller det materiella välståndet. Många ungdomar med ambitioner tenderar att uttrycka sitt missnöje genom att försvinna utomlands.

Framtiden ser mörk ut. Så säger och tänker många fransmän i dag. I flera decennier har fransmannen i gemen uppfattat att tiderna försämrats. Varje ny generation ges ett allt sämre utgångsläge för att kunna leva ett bra liv som vuxna. Farfar och farmor trodde på framtiden. Det gör inte deras barn som står mitt i livet och ännu mindre deras söner och döttrar som går ut skolan och möts av arbetslöshet och en offentlig sektor som förefaller i kris och inte kan lova medborgarna samma trygghet som förr.

Människor söker efter förklaringar när tiderna är svåra och framtidshoppets låga falnar. De söker sedan tio, femton år tillbaka alltmer svaren från en konservativ eller auktoritär tankesfär. Det finns i den franska traditionen drag av nationalism som ger svaret att lösningen finns i att stänga gränser mot omvärlden. Frankrike har trots allt varit en stolt stormakt. Varför skulle landet inte kunna resa sig igen? Ta saken i egna händer och säga nej till utländskt inflytande, både när det gäller invandring och globalisering av handel och ekonomi. Åtminstone försöka till en del återupprätta de gamla franska idealen som ändå är universalistiska. Så kan en del fransmän tänka.

Det finns också drag i den franska historien som är auktoritära.

Frankrike har i dag en konstitution som lägger ett stort ansvar på den exekutiva makten. Presidenten förkroppsligar staten och i någon mening hela folket. Konstitutionen skrevs trots allt av general de Gaulle, Frankrikes mäktigaste och mest karismatiska ledare under hela 1900-talet. Han talade till hela folket och det gör fortfarande varje president i Frankrike. Han talar också i folkets namn. I princip står han över motstridiga partier och intressen.

Fransmännen vänder sig mot sin president när tiderna är dåliga. De förväntar sig att han i handling pekar ut en ny kurs och leder landet på rätt väg igen. En auktoritet som visar resultat. När han inte lyckas skapas ett tomrum och en växande känsla av misstro och frustration.

Människor reagerar förstås olika på ett samhällstillstånd som är i någon form av kris. Vissa kräver en annan och starkare auktoritet som leder landet. Kraven på mer repression i form av hårdare straff och fler poliser väcks självfallet i detta läge.

Åter andra vänder sig inåt mot det lokala och mot familjen. De traditionella värdena kan bli viktigare i vissa grupper i befolkningen. Försvaret för kärnfamiljen kan vara ett tecken på det.

För många andra fransmän är högervridningen ett hot. Invandrarna som ser hur hatet mot muslimer, judar och romer väcks till liv och hur ett parti, FN, drar politiska fördelar av sin främlingsfientliga retorik. En stor del av befolkningen står också helt främmande både inför de konservativa och de auktoritära lösningarna på den ekonomiska, sociala och kulturella krisen i landet. De hävdar i stället de värden som i huvudsak varit dominerande i Frankrike i hundra år: försvar av de mänskliga rättigheterna, skydd för minoriteter och rätten till det land där man är född. Ett jämlikt samhälle och en oförsonlig hållning mot all form av diskriminering.

Högervridningen pågår trots allt. Den går inte att blunda för. Nationella fronten är i hög grad bärare av den men inte ensamma. Det finns andra nationella krafter och konservativa grupper som påverkar samhället i den riktningen. Framför allt är den ekonomiska krisen i sig en motor i riktningen högerut. I följande avsnitt tar jag upp vad Nationella fronten står för och vad den kan åstadkomma i det franska samhället om den får mer makt. Det är viktigt att se detta parti i sin kontext. Det har varit min ambition i det avsnitt där jag nu sätter punkt.

NATIONELLA FRONTEN TAR PLATS I KRISENS FRANKRIKE

”Partiet borde heta *Front familial*”, säger Carl Lang, tidigare generalsekreterare i Front National men utsparkad av Jean-Marie Le Pen efter en konflikt som rörde en maktkamp mellan Lang och hans dotter Marine.

Nationella fronten drivs som ett familjeföretag, med en starkt auktoritär toppstyrning. Det sägs att Jean-Marie inte hade lämnat ifrån sig makten 2011 om inte hans dotter övertagit den. Den som motsätter sig familjens maktställning åker ut.

Gudfadern Jean-Marie rör sig fortfarande i kulisserna

Jean-Marie Le Pen lämnade ifrån sig den formella makten över partiet för över tre år sedan. Han är i dag 86 år. Inget hindrar honom från att fortfarande spela en roll inom partiet. Han har den gamla generationen med sig. Han ser misstänksamt på förändringar som riskerar att sudda ut den traditionella bilden av Nationella fronten. Dottern lanserar Rassemblement bleu Marine (Den marinblå samlingen) som ska öppna partiet mot samverkan med avhoppare främst från högerfalangen inom UMP. Fadern är skeptisk till den marinblå samlingen. Han ser också med misstro på de nya män som Marine Le Pen omger sig med. Han förstår nog att nya vindar blåser i landet och att hans skapelse, Nationella fronten, måste förändras för att nå framgång. Men han har aldrig sökt makten för att på allvar ta över Frankrike. Hans livsgärning har varit att skapa ett missnöjesparti och ett ortodoxt högerextremt parti. Dottern vill nu förvandla det till ett regeringsdugligt parti, bygga nya allianser och på sikt ta makten i Frankrike.

Marine Le Pen är rädd för att konfronteras med sin pappa om sin nya politiska inriktning. Det kan gå så långt att hon gärna har någon trogen medarbetare med sig när pappan begär att de båda ska träffas för att tala ut. Marine Le Pen har samtidigt hans förtroende. Hon är trots allt hans dotter och så länge det går bra för partiet söker han inte öppen strid. Det har aldrig gått bättre för Nationella fronten.

Jean-Marie Le Pen bildade Nationella fronten 1972. FN sprang fram ur Ordre Nouveau, en neofascistisk organisation med stark främlingsfientlig inriktning. Ordre Nouveau upphörde med sin verksamhet redan 1974.

Jean-Marie Le Pen var vid den tiden redan en medelålders man och hade bland annat suttit i nationalförsamlingen i närmare sex år under perioden 1956-62. Han var en profil inom högerextremismen.

Framträdande inom poujadisträrelsen (en högerextrem bonderörelse på 50-talet) och kampanjchef för Jean-Louis Tixier-Vignancour, högernationell kandidat till presidentposten 1965. Le Pen deltog också aktivt i kriget i Algeriet. Han var tillsammans med hela den nationella högern självfallet en stark anhängare av ett franskt Algeriet.

Le Pens första valframgång kom i Europavalet 1984 då hans lista fick närmare 11 procent av rösterna. Le Pen blev invald i Europaparlamentet och därefter omvald vid tre ytterligare tillfällen. Jean-Marie Le Pen har ställt upp i alla presidentval från 1974 till och med 2007 utom ett (1981). Hans stora framgång kom 2002 när han gick till en andra valomgång tack vare fler röster än socialistkandidaten Lionel Jospin.

Le Pen har varit bärare av en stark nationalism som varit monoetnisk och mono-kulturell.

Le Pens politiska filosofi bygger på samma grund som den nationella och högerextrema rörelsen intagit i Frankrike i minst hundra år. Han har varit bärare av en stark nationalism som varit monoetnisk och monokulturell. Han har gjort uttalanden om andra världskriget som avslöjar en historierevisionistisk syn på de grymma massavrättningarna av judar och andra folkgrupper och minoriteter. I ekonomiska frågor har partiet lutat åt en mer nyliberal hållning genom att anamma delar av Ronald Reagans program.

Front National under hans ledning kan tveklöst betraktas som högerextremt. Partiet och Le Pen har därför under alla år befunnit sig utanför den demokratiska gemenskapen. I politiska val har de andra partierna tillsammans blockerat FN och hindrat partiet från att vinna i en viss valkrets genom att i sådana fall gå samman och rösta på varandra.

Dottern fullföljer den auktoritära partitraditionen

Dottern Marine påminner i mycket om sin far men är också annorlunda i vissa avseenden. Fadern har styrt partiet med järnhand när hans maktställning hotats några gånger. Däremellan lat, har det sagts. Bildad och begåvad men mer intresserad av idéer än av praktisk politik. En man av sin generation men av en politisk kulör som de flesta fransmän inte ville kopplas samman med i dag.

Dottern Marine är präglad av samma historia, leder partiet på samma auktoritära sätt och visar samma hat mot den maktelit som familjen identifierat och attackerat i alla år. Hatet riktas mot de människor som styr landet och som främst återfinns i Paris: i ledande roller inom stat och politik, bland universitetsfolk, författare och intellektuella och på tevestationer och i rikspressen.

Marine övertar faderns roll att söka rollen som folkets företrädare

mot eliten. Hon använder ett råare och rakare språk än politiker i andra partier. Hon gör fler svepande generaliseringar. Hon skyller också i stor utsträckning problemen i samhället på invandrarna men hon talar mer om deras religiösa tillhörighet än fadern. Islamisterna bär skulden, säger Marine och de ledande företrädarna för dagens upplaga av Nationella fronten. Judar och araber utpekades på ett fientligt sätt av fadern på sin tid.

Marine Le Pen är på samma sätt i dag en politiker för sin tid som fadern en gång var. Hon utnyttjar teve på ett maximalt sätt. Fadern var också en domptör framför kamerorna men hade inte samma utrymme under bästa sändningstid som dottern har. Hon har lyckats skaffa sig en position i den offentliga politiska debatten som en av de tunga ledarna. Hennes ton är bitvis mer vårdad men hon behåller också en del av den aggressivitet som kännetecknat fadern. Hennes sympatisörer ska ständigt bli påminda om att hon och hennes parti är i opposition mot systemet. Nationella fronten är i opposition mot alla andra. Erbjuder ett radikalt alternativ i fransk politik.

Hon utnyttjar teve och radio till det yttersta för att främja sina egna syften. Partiet får också allt fler väljare men saknar fortfarande tillräckligt med kandidater till alla politiska församlingar runt om i landet. Marine Le Pens betydelse för partiet är mycket stor. På det lokala planet är partiet i stor brist på kompetenta politiker. Hennes framträdanden i riksmedia avgör i stor utsträckning hur det gå i alla val, såväl de nationella som de lokala.

Marine Le Pen har steg för steg byggt upp sin position inom partiet och som frontfigur gentemot det franska folket. Hon efterträdde fadern som ledamot av Europaparlamentet och har också skaffat sig positioner på det regionala och lokala planet. I presidentvalet 2012 lyckades hon uppnå det historiskt bästa resultatet för Nationella fronten, 18 procent eller närmare 6,5 miljoner röster. Hon kom på tredje plats efter François Hollande som segrade med 28,5 procent och Nicolas Sarkozy, drygt 27, men långt före ledaren för Front de Gauche (en allians av ett vänstersocialistiskt parti och Kommunistpartiet), Jean-Luc Mélenchon som fick cirka 11 procent.

Det fanns en motkandidat, Bruno Gollnisch, om posten som ledare för Nationella fronten när Jean-Marie Le Pen avgick 2011. Valet av dottern var inte självklart för alla. Men familjeföretagets filosofi är stark. Som Jean-Marie Le Pen uttryckt det: ”Först kommer min hustru och mina döttrar, sedan släkten, sedan vännerna, sedan grannar och bekanta, sedan …” Nu sitter hon relativt säkert i sadeln. Missnöjet finns kvar i traditionella kretsar inom partiet. För dem går förändringarna för fort. Hon omger sig med män som kommer utifrån och delvis

representerar den maktelit i Paris som partiet alltid attackerat. Hon driver också en annan linje än fadern på vissa punkter. Hon är fränare i sin kritik av EU, inte minst i fråga om eurosamarbetet som hon vill att Frankrike ska lämna. Hennes antikapitalistiska retorik är betydligt tuffare. Hon är öppnare mot homosexuella och gör inte antisemitiska uttalanden som fadern. Som en modernare ledare än fadern gör hon inbrytningar i nya folkliga väljargrupper och hon surfar skickligt på den missnöjesvåg som finns i landet i dag.

Det är paradoxalt att Nationella fronten leds av en kvinna. Det är ont om ledande kvinnliga politiker i Frankrike över huvud taget. Undantagen finns framför allt till vänster. De gröna, Europe Écologie les Verts (EELV) har i sin ledning flera betydande kvinnliga politiker varav en, Cécile Duflot, varit generalsekreterare. Martine Aubry har lett Parti Socialiste som dessutom haft en kvinnlig presidentkandidat i Ségolène Royal. Den nuvarande regeringen respekterar principen om numerär jämställdhet bland sina ministrar.

Nationella fronten domineras av män både i partiet och bland väljarna. Partiet har en ganska traditionell syn på förhållandet man och kvinna. Feministiska tankegångar utnyttjas mest i den antimuslimska propagandan. Islam lyfts i sådana fall fram som – också – ett hot mot kvinnans rättigheter. Förklaringen till att Marine Le Pen som kvinna leder partiet ligger i att hon är dotter till grundaren Jean-Marie. FN är ett arvrike och fadern har tre döttrar men ingen son. Som dotter till grundaren och ledaren av partiet har hon dubbats till högsta ledare och uppenbarligen har hon lyckats väl med att behålla makten i sin hand.

Medlemmar och väljare

FN har alltid fungerat som ett utpräglat protestparti. När det verkligen gäller drar sig majoriteten av väljarna för att ge partiet makten. Väljarna har därmed kunnat läsa in sitt eget missnöje i partiets uttalanden men aldrig behövt konfronteras med konkreta förslag på reformer som ska betalas. De har också kunnat känna att det egna missnöjet med invandringspolitiken fått stöd i FN:s retorik utan att behöva oroa sig för vilken politik som detta parti skulle driva om det verkligen fick makten.

Partiet har haft svårt att rekrytera kompetenta politiker. Det väckte uppmärksamhet när Marine Le Pen lyckades knyta Florian Philippot till sin stab där han i dag ingår i den lilla krets av så kallade guruer som omger ordföranden. Philippot har samma typ av bakgrund som de ledande politikerna inom UMP och PS. Han är välutbildad med examen från två av Frankrikes mest prestigefyllda elitskolor, handelshögskolan HEC och ENA. Den senare ger sina elever direkt inträde till de högsta statliga ämbetena i Frankrike. Nuvarande president François Hollande

liksom hans tidigare fru Ségolène Royal tillhör bland många andra toppolitiker denna lilla krets av så kallade *enarker*.

Philippot har också delvis sin bakgrund politiskt i kretsen kring Jean-Pierre Chevènement, en vänsterpolitiker med en mer nationellt färgad profil. Det ska sägas att han är rätt unik med att ha en rottråd tillbaka i vänstern. Philippe Martel, också *enark* och sedan något år Marine Le Pens stabschef, har tillhört gaullisterna och varit stabschef åt förre premiärministern Alain Juppé på 90-talet. De flesta ledare inom FN har ändå alltid tillhört högerextrema eller högernationella kretsar.

Kretsen av kompetenta medarbetare kring Marine Le Pen växer men långsamt. Det är påfallande hur få politiker från detta parti som över huvud taget släpps fram i de olika politiska debatterna som förs i fransk teve. Det är också uppenbart att det är svårt för partiledningen att besätta alla nya poster partiet erövrar på lokal nivå.

Stödet i väljarkåren ökar både till antal och genom en spridning geografiskt över hela landet. FN hade tidigare främst stöd i sydöstra delen av landet och i delar av norra Frankrike. Nu ser kartan annorlunda ut. Väljarna strömmar till i industriområdena i öster men framförallt i de delar av Frankrike som tidigare stått emot anstormningen från FN. Det gäller främst områdena i västra Frankrike och i de centrala delarna av landet. De enda grupperna som ännu inte lockas att i nämnvärd utsträckning rösta på FN är de mest välutbildade och höginkomsttagarna. Därför når partiet bara upp till relativt anspråkslösa siffror i de stora städerna.

Partiet ska göras rumsrent

Marine Le Pen har ambitioner för sig och sitt parti. Hon döljer inte att hon själv siktar mot presidentposten. Hon behöver en partiapparat men den nuvarande är svag och har i alltför många fransmäns ögon en solkig profil. Hon behöver putsa upp fasaden och skapa nya allianser för att nå de stora framgångarna.

Paul-Marie Coûteaux är en vän och rådgivare till Marine Le Pen. Han bjuder henne då och då på middag i sin våning på Rue de Rennes i det eleganta området i Paris, kallat Saint-Germain-des-Prés. Där har han presenterat henne för personer som han lärt känna under sitt liv i de etablerade kretsarna i Paris. Över en middag i hans hem kommer de inte sällan överens om att börja samarbeta. På så vis har hon kunnat etablera värdefull kontakt med bland andra Florian Philippot och Philippe Martel.

Coûteaux och jag möts på Lipp, ett välkänt brasserie där politiker ofta strålar samman mitt i Saint-Germain. Över en tomatjuice berättar han om den så kallade avdiaboliseringen av partiet. Denna putsning av

FN:s fasad har varit den första etappen i Le Pens utstakade väg mot makten. Det var också Paul-Marie Coûteaux som i ett möte med Marine Le Pen föreslog namnet på den politiska samlingsrörelse som är tänkt att öppna hennes politiska verksamhet i bredare kretsar, inte minst bland högutbildade i storstäderna. Namnet är Rassemblement bleu Marine, en fyndig lek med ord men också ett namn som inte förknippas med faderns parti, ett hårdfört och extremistiskt parti. RBM ska associera till öppenhet och samverkan. Antietablissemang men på samma gång inkluderande för alla som vill ha förändring och drömmer om ett Frankrike som på nytt ska bäras fram av en stark nationalkänsla och där Marine Le Pen blir den självklara ledaren. Det är inte meningen att den som hör begreppet Rassemblement bleu Marine ska komma att tänka på besvärande detaljer i Nationella frontens historia som antisemitism och vulgär invandrarfientlighet. Själv säger Paul-Marie Coûteaux att det egentligen inte är någon skillnad mellan partiet och RBM. Det är bara en fråga om kosmetik i politiken.

Partiet ska synas överallt i landet

Marine Le Pen har lyckats väl i sina ansträngningar att putsa lagom mycket på den solkiga fasaden från faderns år vid makten. Hon uppfattas i dag av väldigt många fransmän, kanske en majoritet, som en av andra ledare inom politiken. Nästa steg för Marine Le Pen är att leda sitt parti mot framträdande positioner i olika politiska församlingar runt om i landet. Kommunalvalet gav partiet ett dussin borgmästarposter och 1 500 ledamöter i olika kommunala styrelser. Så starkt har partiet aldrig varit i de lokala församlingarna.

Europavalet i maj 2014 är nästa etapp. Kan partiet få lika många mandat som UMP och fler än PS råder det ingen tvekan längre; Nationella fronten kommer då att i medier och bland människor i allmänhet uppfattas som en tredje kraft i fransk politik. Marine Le Pen kommer då att oupphörligen låta propagandatrumman ljuda med samma budskap: Vi är lika starka som UMP och PS och vi är det enda alternativet för alla som tröttnat på ett etablissemang som saknar en fungerande politik och endast tänker på sig själva.

Europavalet är också viktigt i en annan mening. Om hon lyckas att samla minst sju olika europeiska högerradikala och främlingsfientliga partier under ett paraply i Europaparlamentet och de tillsammans får minst 25 ledamöter bildar de tillsammans en partigrupp och drar fördel av gynnsamma administrativa fördelar och partibidrag. De kommer också, som statsvetarprofessorn Dominique Reynié påpekar, dra taktiska fördelar av att de andra grupperingarna söker samverka mer för att stoppa högerextrema lagförslag. ”Alla andra partier tycker lika. Alla

andra är emot oss men vi står för det enda folkliga alternativet", blir då budskapet till omvärlden.

Marine Le Pen ska också ta ett annat viktigt steg på sin väg mot presidentposten. Hon och hennes Rassemblement bleu Marine kommer de närmaste åren att göra allt för att knäcka UMP. Hennes dröm är att denna kartell av ett antal olika höger- och mittengrupperingar bryts ner i sina beståndsdelar och att de mer nationellt sinnade och de mer invandringskritiska av dessa grupperingar ansluter sig till Rassemblement bleu Marine.

En majoritet av UMP:s väljare är positiva till ett utökat samarbete med FN. UMP:s politiska ledning tycker motsatsen. Än så länge har ändå ledningen kunnat motsätta sig samarbete högerut utan att förlora alltför många av sina egna väljare till FN. Frågan är hur länge. Lyckas Marine Le Pen att med hjälp av Rassemblement bleu Marine attrahera mer betydande grupper av väljare och förtroendevalda från UMP till sitt läger kan hon nå framgång med sitt mål att skaka UMP i sina grundvalar.

I ett sådant läge uppstår nästa fråga: Vad händer med UMP:s politiska positionering? Ledningen för denna partikartell har redan övergivit principen om att hellre rösta på en socialist än på en kandidat från FN när valet står mellan dessa partier. Partiledningen hyllar i stället principen om att varken stödja en kandidat från PS eller FN. Hur blir det i framtiden om UMP:s väljare öppet kräver en koalition UMP-FN?

Nationella fronten föreslår, troget sin historiska koppling till fascistiska och nationalistiska partier, att politiska beslut helst ska föreläggas *folket* för beslut. Nationella fronten föreslår gärna folkomröstning. Det gäller frågor som Frankrikes utträde ur EU och invandringspolitiken. Däremot har partiet gjort få eller inga avtryck i de folkvalda församlingarna där de haft tillträde. Partiet har varit märkbart osynligt såväl i Europaparlamentet som i nationalförsamlingen och i lokala styrelser.

Inför kommande presidentval

Årets kommunalval och val till Europaparlamentet liksom nästa års val till regionerna är ändå förpostfäktningar till presidentval och val till nationalförsamlingen 2017. Personer jag talat med menar ändå att Marine Le Pen själv räknar med att det avgörande slaget står först 2022. Anledningen är att varken partiet eller väljarkåren är förberedda på ett sådant maktskifte redan om tre år.

Missnöjet hos väljarna måste för det första fördjupas ytterligare vilket förmodligen förutsätter att den ekonomiska krisen förvärras och väljarna anser att inget annat parti än FN kan lösa denna kris. För det

andra måste euroskepsisen öka ytterligare så att FN:s Europapolitik omfattas av fler. För det tredje måste UMP fortsätta att försvagas. FN får heller inte misslyckas alltför mycket i sina nya roller som borgmästare och förtroendevalda på det lokala planet. Medierna och andra partier kommer att närgånget granska FN:s företrädares sätt att sköta sina ansvarsområden i städer och kommuner runt om i landet.

Nationella fronten seglar i medvind och höga opinionssiffror liksom framgångarna i kommunalvalet senast kan verkligen oroa. Trots allt är det en bit kvar till den dag då landet får ett högerextremt parti i regeringsställning. Det verkar mindre sannolikt att det inträffar inom överskådlig tid.

Marine Le Pens politik ur ett nationellt perspektiv

Nationella frontens politiska budskap är en blandning av olika företeelser. De kan lite tillspetsat sammanfattas i begrepp som antikapitalism, protektionism, motstånd mot kulturell mångfald och en auktoritär människosyn.

Mot övriga partier visar Marine Le Pen gärna upp en föraktfull sida. Inför 2012 års val fick Marine Le Pen en helkväll i den största statliga tevekanalen. Hon intervjuades av journalister men fick också möta presidentkandidaten för Front de Gauche (vänsterpartiet i allians med Kommunistpartiet), Jean-Luc Mélenchon. Hon vägrade att ta en debatt med honom i studion. Hon förklarade iskallt att han inte var en värdig kandidat i presidentvalet och att hon inte tänkte tala med honom överhuvudtaget. Hon tog upp en tidning och bläddrade i den medan Mélenchon kom alltmer i affekt. Programledaren försökte med lock och pock att få henne att ta en diskussion med den kandidat som alla såg som huvudalternativet till henne om tredje platsen i det valet. Hon vägrade ändå och Mélenchon fick så småningom lämna studion med oförrättat ärende.

Här följer en kort redogörelse för partiets inställning på några av deras nyckelområden inom politiken.

FN och den ekonomiska politiken

Nationella frontens ekonomiska politik har ingen tagit på särskilt stort allvar. Under grundaren Jean-Marie Le Pens närmare 40 år som partiets ledare var hållningen i huvudsak marknadsliberal inom ramen för det nationella perspektivet. Staten spelade inte heller samma avgörande roll för honom. Lägre skatter var viktigare än en utbyggd välfärd.

Dottern Marine Le Pen har vridit skutan åt ett delvis annat håll och blivit mer aktiv i frågor som rör ekonomi och arbetsmarknad. Hennes euroskepticism går betydligt längre än pappans när hon kräver att

Frankrike bör lämna eurosamarbetet men hon hotar också med att som president driva landet ur EU om inte vissa villkor om nationell suveränitet uppfylls.

Kritiker runt hennes far talar om henne som etatist. Hon tror mer på statlig intervention i näringslivet än han gjorde.

Marine Le Pens sätt att forma partiets ekonomiska politik saknar en hel del av verklighetsförankring och av konkreta besked. Det märks inte särskilt ofta i debatten eftersom hon slipper att redovisa hur hennes politik genomförts i praktiken. Hon pekar ut ledningen i Bryssel som fienden vid sidan om det internationella kapitalet. Hon rider stort på att kunna angripa de stora partierna i Frankrike, UMP och PS, som suttit vid makten i många år.

De två stora partierna bjuder in invandrare att ta jobben ifrån fransmännen samtidigt som samma ledning tillåter de franska företagen att utlokalisera arbetsplatserna till andra länder, säger hon. Marine Le Pen vill bygga fler handelsmurar runt Frankrike och minska på invandringen. Hon vill ge Frankrike sin egen valuta tillbaka och minska EU:s inflytande på fransk ekonomi till det minimala. Nationella fronten är det enda parti, säger hon, som på allvar kommer att utmana det internationella kapitalet genom en protektionistisk politik.

Nationella frontens vision om ett homogent Frankrike

Det har funnits en sluten form av nationalism i högerextrema kretsar under hela 1900-talet som nu förs vidare i arv av dagens Nationella fronten. I denna form av nationalism utpekas vissa grupper som ofranska. Tidigare var det judarna. I dag är det araber eller svarta eller i Marine Le Pens mening folkgrupper kopplade till religion: muslimer och islamister. Det bekymmersamma är att Marine Le Pen och andra företrädare för Nationella fronten låter begreppet islamist omfatta betydligt fler än de som faktiskt finns i landet och kan utgöra ett hot mot säkerheten. Och de bryr sig heller inte om att denna antimuslimska propaganda leder till att fler ungdomar i de utsatta förorterna (*cités*) attraheras av extremistiska muslimska grupper. Självfallet finns det också andra folkgrupper som pekas ut av FN:s företrädare. På senare år har särskilt romerna hamnat i en utsatt situation i den rasistiskt färgade propagandan.

Denna nationalism är alltså exkluderande mot vissa och inkluderande mot andra. Begreppet *vi och dom* blir väldigt påtagligt hos företrädare för den nationalism som FN gjort till sin.

Det finns dessutom andra fiender som Nationella fronten pekar ut och som enligt detta parti hotar den goda nationen. Marine Le Pen har utmejslat en form av nationalistisk modell där fienden också utgörs av

en ekonomisk och politisk elit. Globaliseringen är fienden och särskilt kan den personifieras i internationella finanskapitalister, banker och låneinstitut, Internationella valutafonden (IMF), höga politiker och tjänstemän inom EU och förstås inhemska toppolitiker som tillhör de partier som styrt Frankrike det senaste halvseklet.

Nationalismen i form av en stolthet över landets historia, tradition och folk finns på olika sätt manifesterad hos väldigt många fransmän. Den märks i värnandet av fransk historia, filosofi och litteratur. Den franska skolan vårdar starkt detta historiska arv. I andra länder som Sverige finns inte den formen av nationellt tillbakablickande på samma sätt. Självfallet är denna nationella stolthet något helt annat än den nationalism som är en grundstomme i Nationella frontens politik. I det senare fallet handlar det delvis också om ett tillbakablickande. Men vurmen för historien i Nationella frontens tappning får en slagsida mot en hyllning av de ”riktiga” fransmännens historia. Kulturarvet blir ännu en ursäkt eller ett argument för att sortera människor efter hudfärg eller efter kulturella kriterier.

Nationalismen i Marine Le Pens tappning är mer egocentrisk och materialistisk till sin natur.

Nationalismen i Marine Le Pens tappning är mer egocentrisk och materialistisk till sin natur. Den är också otydlig, flytande, diskriminerande och leder dessutom till ett franskt utanförskap i en värld som i dag bygger på utveckling genom fritt utbyte av varor, tjänster och idéer. Denna nationalism hämtar näring hos människor som möjligen kan känna sig trygga av budskap som pekar ut andra som skyldiga gärningsmän och dem själva som offer. När det blåser till storm ute kan det vara skönt att stänga ytterdörren. Men förr eller senare förkvävs den som aldrig går ut igen. Nationella fronten stänger dörren, beskriver odjuret som morrar i skogen utanför men visar aldrig vägen ur problemen annat än i svepande ordalag. Partiet ger ingen sann och konkret beskrivning av hur vägen mot utveckling i en värld av rörelse och mångfald ska beträdas.

Nationella fronten är i sin nationalism mycket konservativ. Inte konservativ i meningen att söka skönhet och djupa tankar i det förgångnas historieböcker eller filosofiska verk. Den ställer aldrig frågan vad den enskilda människan kan göra för att utbilda sig och gå vidare i livet. FN beskriver människor i utsatthet som offer där de själva inte kan åstadkomma något. Frankrike lever som alla andra länder i en global värld. Europa är en påtaglig aktör att ta hänsyn till oavsett om Frankrike lämnar eurosamarbetet eller inte. Det går inte att bedriva näringsverksamhet utan att underställas de villkor som gäller i ett

Europa av nedmonterade tullmurar. Frankrike har som gammal kolonialmakt ett ansvar för människor i de gamla kolonierna. Krig i Europas närhet skulle drabba länder som Frankrike har en moralisk skyldighet att visa solidaritet med, och medföra flyktingar som Frankrike skulle behöva hjälpa.

Nationella frontens nationalism är i någon grundläggande mening ansvarslös, både för den egna franska befolkningen och för omvärlden. Icke desto mindre är den i dag attraktiv för många fransmän. Den kan sammanfattas i två meningar som människor ofta uttalar: Varför ska vi låta våra företag lägga ner eller utlokalisera arbetsplatser till andra länder och samtidigt öppna gränser för ännu fler människor som kommer att slåss om en krympande arbetsmarknad?

Vad är rasism och vad är en egoism grundad i rädsla och förtvivlan över de ekonomiska förhållandena för egen del och för medborgarna i allmänhet? Det finns siffror som visar att tre av fyra fransmän tycker det finns för många invandrare i landet. Det finns också en undersökning som visar att var fjärde fransman tvivlar på att det nuvarande styrelseskicket i landet är det bästa. Fler ropar på mer auktoritära lösningar. Skulle fransmän vara antidemokratiska rasister? De finns de som förnekar demokratin och drömmer om ett monokulturellt Frankrike där invandrarna tvingats fly och handelsmurar rests runt landets gränser. Det rör sig ändå om en minoritet som tänker så. Men det finns en frustration och tankar i den riktningen som Nationella fronten alldeles uppenbart lyckats kanalisera i ett politiskt program. Det är helt uppenbart så att en inskränkt nationalism har fått viss luft under vingarna och kan få politiska följder i landet om inte demokratiska krafter lyckas i en motoffensiv. Frankrike är inget rasistiskt land men Frankrike är smittat av ett nationalistiskt och främlingsfientligt virus som absolut inte får spridas mer än hittills.

Alla vet vad FN tycker om invandring

Alla vet att Nationella fronten har en invandrarfientlig inställning. Alla påminns om detta faktum genom partiets ständiga utspel mot olika invandrargrupper och krav på att strypa invandringen och utvisa människor som inte har uppehållstillstånd.

Det råder ingen tvekan om att invandringsfrågan profilerar partiet. I aggressiv ton beskrivs förhållanden som så kallade vanliga fransmän tvingas leva under på grund av invandrares närvaro i landet. Den som går in på partiets hemsida påminns i pressmeddelanden och kommentarer om partiets uppfattningar i frågan. Det rör sig sällan om genomarbetade resonemang. Mest är det korta utbrott mot regeringen och ofta illa underbyggda påståenden om missförhållanden i

människors vardag skapade av en hållningslös politik från de stora partiernas sida. Partiet angriper regering och skolmyndigheter för att tvinga ”franska” skolbarn att lära sig mer om arabisk kultur. Vissa skolor påstås undvika att servera fläsk i skolbespisningarna. Invandrarbarn har rätt till hemspråksundervisning vilket hindrar en naturlig assimilering av dessa barn till det franska samhället.

Påståenden är rasistiska i sig men de är också oftast tendentiösa i sak eller gäller bara i ett fåtal fall. Partiet söker ständigt piska upp stämningen med den här typen av utfall. Tonläget är högt när invandrare angrips och ”fransmännen” försvaras. Dessa ögonblick av attacker mot invandrare är ögonblick när tittaren eller läsaren av pressmeddelandena på FN:s hemsida verkligen på ett känslomässigt sätt kan uppleva hur detta parti systematiskt vill motarbeta vissa försvarslösa individer och grupper som lever i det franska samhället.

Det är på samma gång uppenbart att partiet inte driver invandrarfrågan som ett huvudämne till exempel i Marine Le Pens och andra FN-politikers tal och framträdanden i teve. Marine Le Pen talar mer om det internationella kapitalet, hotet från Bryssel och UMP och PS som antifolkliga partier. Det räcker att i lagom dos krydda sina framträdanden med invandringsfientliga uttalanden av typen ovan. Marine Le Pen talar hellre om assimilering än integration. Hon skrämmer människor med hot om islamismen. Hon gör vaga associationer från brottslighet till utsatta förortsområden och alla ska förstå att i dessa förorter bor mest kriminella invandrare. Hon söker påvisa att invandrarna inte bidrar med något gott till Frankrike utan snarare urholkar den franska kulturen samtidigt som de minskar antalet arbetstillfällen för de ”riktiga” fransmännen.

Marine Le Pen undviker i sina framträdanden att kritisera alla invandrare. Hon gör ingen skillnad – säger hon – mellan franska medborgare med eller utan invandrarbakgrund. Men i nästa steg har hon synpunkter på vad som ska kännetecknа en fransman. Religion och sedvänjor granskas om de bryter mot traditionella beteenden. Hon använder begrepp som är en del av den republikanska syn på demokrati som råder allmänt i Frankrike genom att angripa invandrare för så kallad kommunitarism. Hon attackerar muslimer för att bryta mot den i Frankrike allmänt omfattade principen om en religionsneutral stat om de tillåter sig att be sina böner utomhus.

Marine Le Pen och Nationella fronten intar en aggressiv hållning mot invandrare. De skapar en alternativ modell för fransk demokrati där alltså religionsfrihet och en universell syn på demokrati förvrids till ett samhälle som klyvs mellan invånare som bott i landet i generationer och invandrare, särskilt med muslimsk trosbekännelse. De är pålitliga i

sin främlingsfientlighet för dem som önskar en sådan politisk hållning. Partiet kan samtidigt attrahera andra grupper av väljare som stöts av alltför många utfall mot invandrare men som av andra skäl känner frustration och besvikelse gentemot de traditionella partierna. Många har lättare att se FN som ett politiskt alternativ om de påminns mer sällan om detta partis främlingsfientlighet och i stället hör mer av dess kritik av EU och av de senaste franska regeringarnas oförmåga att lösa den ekonomiska krisen i landet.

SLUTSATSER – OM FN OCH DESS MAKTAMBITIONER

Partiet är först och främst nationalistiskt

Marine Le Pen har på tre år som ledare för Nationella fronten skaffat sig ett resolut grepp om rodret. Hon styr partiet på samma auktoritära sätt som sin far. Hon fullföljer traditionen från honom tillbaka till partiets grundande år 1972. Hennes förankring ligger ännu längre tillbaka i tiden. Hon och hennes parti i dag har fortfarande sina rötter i den nationalistiska högern som sträcker sig minst hundra år tillbaka i tiden. Det hon gör är att anpassa och modernisera partiets ståndpunkter så att de ska tilltala en stor andel av dagens väljare. Hon är helt enkelt nationalist av årgång 2014. Vid nästa presidentval om tre år kommer hon förmodligen att ha moderniserat den till årgång 2017.

Franska politiska partier präglas starkt av sin historia. Det gör också Marine Le Pen. Hon är präglad i en högerextrem och nationalistisk miljö. Hon växte upp med politiken och människorna runt sin far. Alla är de mer eller mindre en del av denna politiska tradition.

Marine Le Pen är samtidigt en politiker av sin tid när hon talar om praktiska frågor. Om fadern var en politisk filosof så är dottern en politisk ingenjör. Hon vet att hennes parti når framgångar med hjälp av starka känslor och drag av missnöje och kanaliserad frustration. Framgång vinns också med ett sakpolitiskt program. Hon balanserar skickligt mellan dessa två uttrycksformer samtidigt som hon bär med sig den idémässiga traditionen från förr.

Marine Le Pen vet att hon inte vinner några val på att föra ideologiska resonemang om nationalism. Samtidigt kommer partiets samhällsvision att fungera som en ram inom vilken de politiska sakfrågorna placeras. Samhällsvisionen formuleras runt begreppet nationalism. Skickligt placerar hon in analysen av krisens Frankrike inom denna ram. Lika skickligt kan hon med stöd av sin verklighetsuppfattning formad utifrån nationalismens perspektiv angripa andra partier som till fullo görs ansvariga för olika politiska misslyckanden.

Marine Le Pen och hennes parti kan därefter lägga en rad förslag som ska lösa problemen för det krisande Frankrike. EU-kritiken och krav på att lämna eurosamarbetet är förstås en konsekvens av partiets nationalistiska övertygelse. Otryggheten på gator och torg kopplas till det faktum att landets gränser inte är skyddade. Främmande länders brottssyndikat tar sig in i landet och narkotikan smugglas in från alla håll därför att gränskontrollerna är otillräckliga. Allt elände kommer

från andra länder och bara en nationell, protektionistisk politik kan skydda fransmännen från det onda.

Invandrarfientligheten är mer än en sakfråga. Den ger färg åt partiets image. Den är det känslomässigt starkaste elementet i nationalismen. Därför är den fundamental. Utan invandrarmotstånd skulle inte FN leva. Detta parti skulle å andra sidan aldrig leva heller om invandrarmotståndet var en separat politisk ståndpunkt. Människor i Frankrike kan mycket väl vara främlingsfientliga utan att rösta på FN. Det är invandringsmotståndet som en del av en nationalistisk, protektionistisk hållning som gör frågan så effektiv. Den kopplas till andra värdefrågor inom denna nationalistiska ram. Kulturarvet och den franska historien, rädslan för att jobb försvinner utomlands, globaliseringens hot mot landets trygghet och välfärd.

Invandrarfientligheten är mer än en sakfråga. Den ger färg åt partiets image. Den är det känslomässigt starkaste elementet i nationalismen.

Rädslan och hoten från det okända. Där finns den mentala grogrunden för Nationella fronten. Lösningen är att stänga in sig i det franska. Bygga tullmurar. Återinföra den franska valutan. Reglera arbetsmarknaden, skydda sig mot kapitalister och globaliseringens negativa konsekvenser. Skydda sig mot invandrare som tar jobben eller bidragen. Göra sig fri från vänsterns tolerans mot andra kulturer i landet. Stoppa nya samlevnadsformer och förbjud dem som vill utföra religiösa riter eller visa religiösa symboler på gator och torg eller i skolorna. Rädslan tar gestalt i en nationalism som får människor att stänga in sig. *Mer rädd än stolt över att vara fransman i en globaliserad värld.*

Nationella fronten är ett nationalistiskt parti. Det är också ett populistiskt parti som fångar in och verbaliserar tidsandan inom ramen för denna nationalism. Det är ett rasistiskt parti i meningen att tolka verkligheten med en särskilt uttalad främlingskritisk blick på alla centrala politiska frågor. Nationella fronten är också trogen sin ideologiska tradition när det gäller att göra sin tolkning av folket utifrån kulturell utgångspunkt. Det leder till att partiet i dag klyver landet mellan elit och folk.

Partiet leds av en familj och styrs från toppen. Jean-Marie Le Pen brydde sig knappast om varje enskilt uttalande från sina politiska bröder och systrar. Det fanns stor frihet inom partiet så länge som ingen hotade hans maktställning. De personer som försökte utmana honom och hans familj blev utsparkade. Dottern är fostrad i pappans skola. Lite mjukare i sin framtoning men helt klar över att de centrala besluten

fattas i en liten krets nära henne. Nationella fronten är ingen folkrörelse om nu någon trott det.

Marine stoppas på vägen mot presidentposten

Det är osannolikt att Marine Le Pen blir president i Frankrike. Det kräver att missnöjet med de etablerade partierna ytterligare fördjupas och att Nationella fronten som politisk kraft kan bygga allianser med en betydligt större del av det politiska etablissemanget. Partiet är i dag svagt organiserat och ger inte vid närmare granskning ett tillräckligt stabilt intryck när det gäller att erbjuda solida lösningar på de stora politiska frågorna.

Det som talar emot Marine Le Pen som president är också att fransmännen trots ett utbrett missnöje med dagens ledande politiker ändå ställer höga krav på politikernas kunnande och kompetens i utövandet av politiska funktioner. De etablerade partierna är förstås starkt medvetna om det svaga förtroendet för politiker i dag. Bara 8 procent av fransmännen har förtroende för sina folkvalda. De etablerade partierna kommer rimligtvis att anstränga sig de närmaste åren för att öka förtroendet hos väljarna. Socialistpartiet införde primärval för att utse kandidater till presidentvalet 2012. François Hollande har försökt att som den *normala presidenten* införa etiska regler för utövande av politisk makt. UMP krisar i dag men det finns också där krafter som arbetar för en sundare partikultur.

Det är ändå inte uteslutet att Frankrike en dag, möjligen 2022, ser Marine Le Pen utropas som fransk president. Europa upplever en högervridning som inte ska förringas. Frankrike är en del av denna politiska förskjutning som innefattar ökad främlingsfientlighet och ökad öppenhet för ett mer auktoritärt synsätt vad gäller lösning av samhällsfrågor.

Många människor i Frankrike känner frustration över att utvecklingen socialt och ekonomiskt går åt fel håll. Denna frustration kanaliseras i dag i stor utsträckning genom en röst på Nationella fronten. Den utvecklingen kan förstås bestå och fördjupas om upplevelsen av krisen också fördjupas.

Ingen vet heller hur situationen i de utsatta förortsområdena (*cités*) ser ut de närmaste åren. I dag är opinionen snarare inställd på att bemöta problemen i cités med hårdare tag än förebyggande åtgärder och det gynnar förstås FN.

Nationella fronten bedriver ett systematiskt arbete för att stärka sin partiorganisation, knäcka UMP som ett sammanhållet parti och bearbeta väljare i industriområdena i Frankrike för att ytterligare försvaga Socialistpartiets ställning i arbetarklassen. Marine Le Pen

kommer att fortsätta sin medieoffensiv som hittills givit goda resultat.

Europavalet i maj i år är en första viktig mätare på hur väl partiet lyckats hittills. Sannolikt kommer det att gå bra med en väljarandel en bit över 20 procent. Det blir ett viktigt avstamp för fortsatt opinionsarbete med sikte på presidentvalet och valet till nationalförsamlingen 2017.

FN i Europa

Nationella fronten är ett nationalistiskt parti som bekämpar EU men som förstås kommer att använda scenen i Bryssel och i Strasbourg till att föra ut sina idéer. Tillsammans med sina systerpartier i Sverige och andra europeiska länder kommer de att låta höra tala om sig. Fransmännen följer inte särskilt väl vad som sägs i EU-parlamentet men Europafrågorna diskuteras mycket mer i de franska medierna än i de motsvarande svenska. När EU-skepsisen ökar i Frankrike kan FN använda tevekanalernas tribuner till att föra ut sin propaganda och få stöd för sin EU-kritik hos stora delar av befolkningen inför kommande presidentval och val till nationalförsamlingen.

Däremot lär inte FN sätta särskilt stora avtryck i arbetet i parlamentet. FN är ett parti som alltid vill ha stor publik när de går upp i en talarstol och som hellre pratar än arbetar fram beslutsunderlag till nya lagar och förordningar. Säkert är att partiet tillsammans med sina systerpartier kommer att maximalt utnyttja sin starkare ställning i Europaparlamentet för att sprida sina nationalistiska och xenofobiskt färgade åsikter.

arenaidé